

Objectiu 7

DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI

© EWEA / WINTER

UNCDF / Adam Rogers / Niger

GARANTIR LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

La contaminació de l'aigua i de l'aire, la tala de boscos, la sobrepesca o l'escalfament atmosfèric, solen afectar en més alt grau les poblacions més pobres i soscaven els esforços encaminats al seu desenvolupament. Avui en dia, no es pot parlar de cooperació al desenvolupament sense associar-la amb el concepte de desenvolupament sostenible, amb l'ús d'energies renovables, de sistemes intel·ligents de regatge, d'agricultura sostenible...

Objetivo 7

DE DESARROLLO DEL MILENIO

Direcció General de Cooperació / Kenia

UN / Photo DPI / Rumania

GARANTIZAR LA SOSTENIBILIDAD AMBIENTAL

La contaminación del agua y del aire, la tala de bosques, la sobrepesca o el calentamiento atmosférico, suelen afectar en mayor grado a las poblaciones más pobres y socavan los esfuerzos encaminados a su desarrollo. Hoy en día, no se puede hablar de cooperación al desarrollo sin asociarla con el concepto de desarrollo sostenible, con el uso de energías renovables, de sistemas inteligentes de riego, de agricultura sostenible...

A pesar que fa anys que es considera insostenible el sistema basat en la màxima producció, el consum, l'explotació il·limitada de recursos i el benefici com a únic criteri de la bona marxa econòmica, continuem ignorant el cost que té en termes ecològics i socials. La gran majoria de països, siguin rics o pobres, es prenen la protecció ambiental com una càrrega molesta i prefereixen fer-se rics primer i netejar després.

A la Cimera de la Terra de 1992, la primera conferència mundial sobre medi ambient i desenvolupament, es ratificaren importants documents per a la preservació del medi ambient, però els èxits fins ara han estat escassos. Bona part de les activitats humanes segueixen essent insostenibles. L'elevat consum de combustibles fòssils (carbó, gas i petroli) induïx al canvi climàtic, que afavoreix la pèrdua de biodiversitat i d'hàbitats, i redueix l'aigua dolça disponible; tot això agreujat, a més, per la deforestació.

Millorar la situació requereix un canvi transcendent en el model socioeconòmic dels països del Nord, amb mesures d'estalvi energètic, utilització d'energies renovables i reducció de la pobresa, principalment.

Amb la finalitat d'eliminar la pobresa al món, els 189 països membres de les Nacions Unides subscripiren l'any 2000 el Pacte del Mil·lenni, mitjançant el qual es comprometeren a complir vuit objectius per a l'any 2015. El setè estableix tres metes per millorar la gestió del medi ambient i garantir a les generacions futures els recursos naturals que l'ésser humà necessita per sobreviure.

Assolir els primers sis objectius (eradicar la pobresa extrema i la fam, aconseguir l'educació primària universal, promoure la igualtat de gènere i combatre les principals malalties), dependrà de l'ús sostenible que fem dels recursos de la Terra. Malgrat això, és factible impulsar el desenvolupament humà i, al mateix temps, protegir els recursos naturals? Així hauria de ser; la pràctica demostra que pobresa i degradació mediambiental solen anar de la mà. Posem el cas d'una comunitat que tala un bosc per obtenir llenya i noves terres per als seus cultius. Aquesta pràctica els proporcionarà més aliments temporalment però tindrà com a conseqüència la pèrdua de fusta i de biodiversitat, a més d'alteracions en la regulació d'inundacions i sequeres. Segons un infor-

Pese a que hace años que se considera insostenible el sistema basado en la máxima producción, el consumo, la explotación ilimitada de recursos y el beneficio como único criterio de la buena marcha económica, continuamos ignorando el coste que éste tiene en términos ecológicos y sociales. La gran mayoría de países, sean ricos o pobres, se toman la protección ambiental como una engorrosa carga y prefieren hacerse ricos primero y limpiar después.

En la Cumbre de la Tierra de 1992, la primera conferencia mundial sobre medio ambiente y desarrollo, se ratificaron importantes documentos para la preservación del medio ambiente, pero los logros hasta ahora han sido escasos. Buena parte de las actividades humanas siguen siendo insostenibles. El elevado consumo de combustibles fósiles (carbón, gas y petróleo) induce al cambio climático, que favorece la pérdida de biodiversidad y de hábitats, y reduce el agua dulce disponible; todo ello se ve agravado, además, por la deforestación. Mejorar la situación requiere de un cambio trascendental en el modelo socio-económico de los países del Norte, con medidas de ahorro energético, utilización de energías renovables y reducción de la pobreza, principalmente.

Con el fin de eliminar la pobreza en el mundo, los 189 países miembros de Naciones Unidas suscribieron en el año 2000 el Pacto del Milenio, comprometiéndose a cumplir ocho objetivos para el año 2015. El séptimo establece tres metas para mejorar la gestión del medio ambiente y garantizar a las generaciones futuras los recursos naturales que el ser humano necesita para sobrevivir.

Alcanzar los primeros seis objetivos (erradicar la pobreza extrema y el hambre, lograr la educación primaria universal, promover la igualdad de género y combatir las principales enfermedades), va a depender del uso sostenible que hagamos de los recursos de la Tierra. Sin embargo, ¿es factible impulsar el desarrollo humano y, al mismo tiempo, proteger los recursos naturales? Así debería de ser; la práctica demuestra que pobreza y degradación medioambiental suelen ir de la mano. Pongamos el caso de una comunidad que tala un bosque para obtener leña y nuevas tierras para sus cultivos. Esta práctica les proporcionará más alimentos temporalmente pero tendrá como consecuencia la pérdida de madera y de biodiversidad, además de alteraciones en la regulación de inundaciones y sequías.

Objectiu 7: Garantir la sostenibilitat ambiental

Meta 9: Incorporar els principis del desenvolupament sostenible a les polítiques i als programes nacionals i invertir la pèrdua de recursos ambientals.

Meta 10: Reduir a la meitat, per a l'any 2015, la proporció de persones que no tenen accés sostenible a aigua potable.

Meta 11: Millorar considerablement, per a l'any 2020, la vida d'almenys 100 milions d'habitants dels barris més precaris.

Objetivo 7: Garantizar la sostenibilidad ambiental

Meta 9: Incorporar los principios del desarrollo sostenible en las políticas y los programas nacionales e invertir la pérdida de recursos ambientales.

Meta 10: Reducir a la mitad, para el año 2015, la proporción de personas que carecen de acceso sostenible a agua potable.

Meta 11: Mejorar considerablemente, para el año 2020, la vida de por lo menos 100 millones de habitantes de los barrios más precarios.

UNCDF / Adam Rogers / Benín

me de la FAO, amb aquesta pràctica Àfrica ha perdut més de quatre milions d'hectàrees anuals de boscos entre el 2000 i el 2005.

Així doncs, és clar que la reducció de la pobresa contribueix decisivament a la protecció del medi ambient; però mitigar la pobresa requereix que els països donants destinin el 0,7% del seu PIB a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament, tal com prometeren.

Fins que s'assoleixi aquest percentatge, els experts del Projecte del Mil·lenni proposen una sèrie d'actuacions (*quick wins*) que en pocs anys produirien resultats significatius, com ara plantar arbres que proporcionin nutrients al sòl i fusta per a llenya i construcció, o proveir d'accés a l'aigua, a l'electricitat i als serveis de sanejament els hospitals, escoles i altres entitats de servei social, utilitzant generadors de gasoli, panells solars o altres tecnologies apropiades.

Generalment, els països menys avançats són els que més depenen de l'agricultura i dels recursos naturals. A Àfrica, a les zones rurals, les

Durant la dècada passada, la major part de les regions en desenvolupament experimentaren una profunda degradació del seu medi ambient

En la pasada década, la mayor parte de las regiones en desarrollo experimentaron una profunda degradación de su medio ambiente

Según un informe de la FAO, con esta práctica África ha perdido más de cuatro millones de hectáreas anuales de bosques entre 2000 y 2005.

Así pues, está claro que la reducción de la pobreza contribuye decisivamente a la protección del medio ambiente; pero mitigar la pobreza requiere que los países donantes destinen el 0,7% de su PIB a la Ayuda Oficial al Desarrollo, tal como prometieron.

Hasta que se alcance este porcentaje, los expertos del Proyecto del Milenio proponen una serie de actuaciones (quick wins) que en pocos años producirían resultados significativos, como plantar árboles que proporcionen nutrientes al suelo y madera para lenya y construcción, o proveer de acceso al agua, electricidad y servicios de saneamiento a hospitales, escuelas y otras entidades de servicio social, utilizando generadores de gasóleo, paneles solares u otras tecnologías apropiadas.

Por lo general, los países menos adelantados son los que más dependen de la agricultura y de los recursos naturales. En África, en las zonas

UN / Evan Schneider / Senegal

© Banco Inter Americano de Desarrollo / David Mangurian / Honduras

dones i les nines dediquen fins a tres hores diàries a recollir aigua o a cercar llenya, en lloc de dedicar aquest temps a activitats econòmiques productives o a formar-se. Les millores en l'accés a l'aigua potable i a fonts d'energia tindran una enorme repercussió en l'autonomia de la dona.

Però quan els recursos naturals escassegen o es troben contaminats, augmenta el flux migratori de les zones rurals cap a les urbanes. Es calcula que prop de 900 milions de persones viuen en barris precaris. L'Àfrica subsahariana i l'Àsia meridional són les regions amb més població que habita en tuguris i amb el major percentatge dels més de 2.400 milions de persones sense accés a sanejament adequat, o dels prop de mil milions de persones que no tenen accés a l'aigua potable. En el recent IV Fòrum Mundial de l'Aigua, celebrat a Mèxic, el dret humà a l'aigua no ha estat reconegut oficialment, tal com exigien Bolívia, Veneçuela, Cuba i l'Uruguai, ateses les pressions d'alguns governs i d'empreses lligades a la distribució i al subministrament de recursos hídrics.

L'ús eficient de l'aigua a l'agricultura pot alliberar-ne volums considerables. Al llarg dels últims anys han prosperat nombroses iniciatives en la captació de l'aigua de pluja, en sistemes de regatge eficient de petita escala o en la reutilització d'aigües residuals per al regatge. També han tingut acceptació plans en matèria de sanejament. A l'Índia, només el 2004, la campanya *Sanejament total* aconseguí instal·lar més de 100.000 latrines en escoles, llars i centres de salut rurals.

rurales, las mujeres y las niñas dedican hasta tres horas diarias a recoger agua o buscar leña, en lugar de dedicar ese tiempo a actividades económicas productivas o a su formación. Las mejoras en el acceso al agua potable y a fuentes de energía tendrán una enorme repercusión en la autonomía de la mujer.

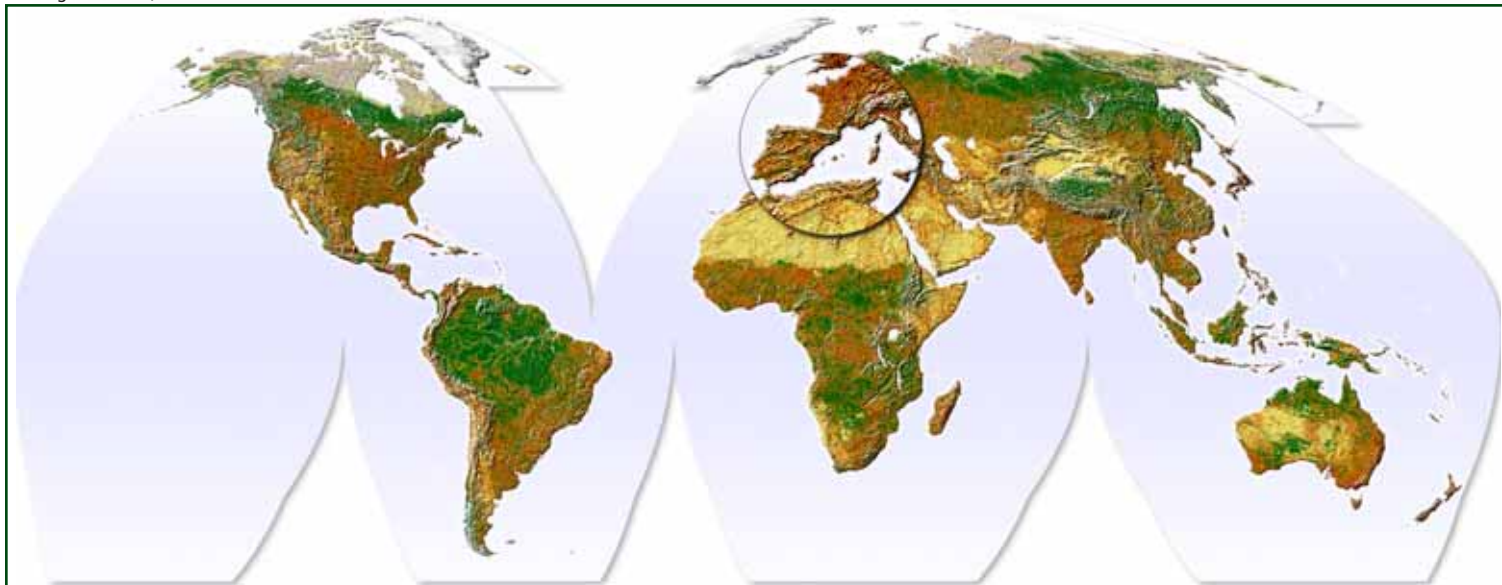
Pero cuando los recursos naturales escasean o resultan contaminados, aumenta el flujo migratorio de las zonas rurales hacia las urbanas. Se calcula que alrededor de 900 millones de personas viven en barrios precarios. África subsahariana y Asia meridional son las regiones con mayor población habitante de tugurios y con el mayor porcentaje de los más de 2.400 millones de personas sin acceso a saneamiento adecuado, o de los cerca de mil millones de personas que carecen de acceso al agua potable. En el reciente IV Foro Mundial del Agua, celebrado en México, el derecho humano al agua no ha sido reconocido oficialmente, tal como exigían Bolivia, Venezuela, Cuba y Uruguay, ante las presiones de algunos gobiernos y de empresas ligadas a la distribución y el suministro de recursos hídricos.

El uso eficiente del agua en la agricultura puede liberar volúmenes considerables de ésta. En los últimos años han prosperado numerosas iniciativas en la captación del agua de lluvia, en sistemas de riego eficiente de pequeña escala o en la reutilización de aguas residuales para el riego. También han cuajado planes en materia de saneamiento. En la India, sólo en 2004, la campaña *Sanejamiento total* consiguió instalar más de 100.000 letrinas en escuelas, hogares y centros de salud rurales.

UNCDF / Adam Rogers / Vietnam

Hugo Ahlenius, UNEP/GRID-Arendal

Impacte humà

Aquest mapa mostra la situació actual del nostre planeta. Els punts i les línies vermelles representen els assentaments humans i les infraestructures modernes (carreteres, línies elèctriques i conduccions d'aigua, gas i petroli). Les principals regions verges són l'Àrtic, l'Antàrtida, la selva amazònica, els deserts, la taigà i l'altiplà del Tibet.

Impacto humano

Este mapa muestra la situación actual de nuestro planeta. Los puntos y líneas rojas representan los asentamientos humanos y las infraestructuras modernas (carreteras, líneas eléctricas y conducciones de agua, gas y petróleo). Las principales regiones vírgenes son el Ártico, la Antártida, la selva amazónica, los desiertos, la taiga y la meseta del Tíbet.

Però, a pesar dels avenços significatius en l'accés a l'aigua potable a les zones rurals (excepte a l'Àfrica subsahariana i a Oceania, on ha empitjorat) i en serveis de sanejament, només uns quants països estan prop d'assolir la segona meta de l'Objectiu 7. Es dona el cas, a més, que països que han avançat cap a la resta d'Objectius del Mil·lenni tenen una pitjor trajectòria en les qüestions relacionades amb el medi ambient.

Segons l'organització Ecologistes en Acció, alguns d'aquests avenços són enganyosos, ja que la pressió sobre l'aigua dolça no cessa d'augmentar i els aqüífers estan cada vegada més sobreexplotats, contaminats i salinitzats.

L'immens abisme que separa els rics dels pobres es posa també de manifest en l'esfera de l'energia, qualificada d'"objectiu del mil·lenni absent" a la passada Cimera Mundial sobre el Desenvolupament Sostenible, celebrada a Nova Delhi.

Mil milions de persones no tenen accés a subministraments habituals d'energia, i l'obtenen talant arbres o cremant combustibles contaminants que perjudiquen la salut. A les zones rurals de l'Àsia meridional i de l'Àfrica subsahariana, quatre de cada cinc persones viuen sense electricitat (un servei essencial per a l'atenció mèdica i per crear oportunitats d'ocupació productiva).

Els països pobres consumeixen, per càpita, el 5% de l'energia moderna que consumeixen els països rics. És, precisament, l'abús que aquests fan dels combustibles fòssils el que ens ha col·locat davant del risc de canvi climàtic. El director del Projecte del Mil·lenni, Jeffrey Sachs, ens adverteix que "els èxits de la lluita contra les malalties, la fam, la pobresa i

Pero, pese a los avances significativos en el acceso al agua potable en las zonas rurales (excepto en África subsahariana y Oceanía, donde ha empeorado) y en servicios de saneamiento, sólo unos pocos países están cerca de alcanzar la segunda meta del Objetivo 7. Se da el caso, además, de que países que han avanzado hacia los demás Objetivos del Milenio llevan una peor trayectoria en las cuestiones relacionadas con el medio ambiente.

Según la organización Ecologistas en Acción, algunos de estos avances son engañosos, pues la presión sobre el agua dulce no cesa de aumentar y los acuíferos están cada vez más sobreexplotados, contaminados y salinizados.

La inmensa brecha que separa a ricos y pobres se pone también de manifiesto en la esfera de la energía, calificada de "objetivo del milenio ausente" en la pasada Cumbre Mundial sobre el Desarrollo Sostenible, celebrada en Nueva Delhi.

Mil millones de personas no tienen acceso a suministros habituales de energía, y la obtienen talando árboles o quemando combustibles contaminantes que perjudican la salud. En las zonas rurales de Asia meridional y África subsahariana, cuatro de cada cinco personas viven sin electricidad (un servicio esencial para la atención médica y para crear oportunidades de empleo productivo).

Los países pobres consumen, per cápita, el 5% de la energía moderna que consumen los países ricos. Es, precisamente, el abuso que éstos hacen de los combustibles fósiles el que nos ha colocado frente al riesgo de cambio climático. El director del Proyecto del Milenio, Jeffrey Sachs, nos previene de que "los logros de la lucha contra las enfermedades, el hambre, la pobreza

UNCDF / Adam Rogers / Benín

la degradació ambiental corren el risc de quedar contrarestats a causa del canvi climàtic”.

Per combatre el canvi climàtic, el problema ambiental més greu que afronta el planeta, els sistemes d'energia han de reduir considerablement les emissions de gas d'efecte d'hivernacle. El tractat firmat a Kyoto obliga els països industrialitzats a reduir les emissions de gasos d'hivernacle. No obstant això, els Estats Units (país que n'allibera la major part) retiraren la firma del tractat, el qual, d'altra banda, no obliga a cap reducció d'emissions a països en fase d'industrialització com ara la Xina, l'Índia, el Brasil o Mèxic.

L'acompliment del protocol de Kyoto exigirà un canvi radical en la nostra forma de vida i en les tecnologies actuals. En cas contrari, el 2030 el consum haurà augmentat en un 52%, que provindrà la major part d'energies fòssils. És necessari adoptar tecnologies benignes d'energia i aquests canvis s'han de produir ara, tal com preconitza la campanya *Canvia d'energia* de WWF-Adena.

Cada any moren per
qüestions relacionades
amb l'aigua uns
dos milions de nins i
de nines

*Cada año mueren por
cuestiones relacionadas
con el agua unos
dos millones de niños
y niñas*

y la degradación ambiental corren el riesgo de quedar contrarestats a causa del cambio climático”.

Para combatir el cambio climático, el mayor problema ambiental que afronta el planeta, los sistemas de energía deben reducir considerablemente las emisiones de gas de efecto invernadero. El tratado firmado en Kyoto obliga a los países industrializados a reducir sus emisiones de gases invernadero. Sin embargo, Estados Unidos (país que libera la mayor parte) retiró su firma del tratado, el cual, por otro lado, no obliga a ninguna reducción de emisiones a países en fase de industrialización como China, India, Brasil o México.

*El cumplimiento del protocolo de Kyoto exigirá un cambio radical en nuestra forma de vida y en las tecnologías actuales. De lo contrario, en 2030 el consumo habrá aumentado en un 52%, proviniendo la mayor parte de energías fósiles. Es preciso adoptar tecnologías benignas de energía y estos cambios deben producirse ahora, tal como preconiza la campaña *Cambia de energía* de WWF-Adena.*

UNCDF / Adam Rogers / Tailàndia

Avui en dia, tenim els recursos financers i el coneixement per augmentar la productivitat econòmica i la prosperitat mentre protegim les nostres riqueses naturals. En el seu informe *Medio ambiente y bienestar humano: una estrategia práctica* (2005), l'Equip de Tasques sobre Sostenibilitat Ambiental del Projecte del Mil·lenni proposa mesures concretes per reduir l'impacte advers de l'agricultura sobre el medi ambient, reduir la destrucció forestal, millorar els recursos d'aigua dolça o prevenir l'esgotament de la pesca.

A més, com remarca el Worldwatch Institute a *L'Estat del Món 2005*, el desenvolupament humà i la gestió ambiental estan estretament vinculats amb la pau i la seguretat. Si hi ha avenços en aquests dos camps també es reduiran els conflictes i el fracàs dels estats.

Només si es passa a l'acció ara, adverteix Jeffrey Sachs, serà possible contenir problemes com el canvi climàtic o l'esgotament de les reserves pesqueres, que d'altra manera afectaran irreparablement els països pobres.

© ICRC / Boris Heger / Chad

Hoy en día, tenemos los recursos financieros y el conocimiento para aumentar la productividad económica y la prosperidad mientras protegemos nuestras riquezas naturales. En su informe Medio ambiente y bienestar humano: una estrategia práctica (2005), el Equipo de Tareas sobre Sostenibilidad Ambiental del Proyecto del Milenio propone medidas concretas para reducir el impacto adverso de la agricultura sobre el medio ambiente, reducir la destrucción forestal, mejorar los recursos de agua dulce o prevenir el agotamiento de la pesca.

Además, como señala el Worldwatch Institute en El Estado del Mundo 2005, el desarrollo humano y la gestión ambiental están estrechamente vinculados con la paz y la seguridad. Si hay avances en estos dos campos también se reducirán los conflictos y el fracaso de los Estados.

Solamente si se pasa a la acción ahora, advierte Jeffrey Sachs, será posible contener problemas como el cambio climático o el agotamiento de las reservas pesqueras, que de lo contrario afectarán irreparablemente a los países pobres.